

EDUKAČNÉ CENTRUM
Mimosúdneho Riešenia Sporov

ALTERNATÍVA
Mediačné centrum mimosúdneho riešenia sporov

2022 - ADR NA SLOVENSKU

POZIČNÝ DOKUMENT

VÁŽENÁ ODBORNÁ VEREJNOSŤ,

pri príležitosti 18. výročia nadobudnutia účinnosti zákona č. 420/2004 Z.z. o mediácii a o doplnení niektorých zákonov sa dňa 29.09.2022 uskutočnila odborná rozprava, cieľom ktorej bolo vytvoriť platformu odborníkov pôsobiacich v oblasti mimosúdneho riešenia sporov, tzv. ADR (alternative dispute resolution), ktorá by diskutovala o aktuálnom stave a potenciály ADR na Slovensku.

Diskusia bola zameraná najmä na analýzu existujúceho právneho rámca, trendy nastavené v rámci legislatívy EÚ vo vzťahu k ADR ale aj ODR (online dispute resolution), mieru využívania jednotlivých metód ADR v aplikačnej praxi a skúmanie príčin pomalého a málo efektívneho zapájania ADR metód do riešenia právnych sporov a sociálnych konfliktov z úrovne odbornej aj laickej verejnosti.

Z diskusie odborníkov vyplynulo, že oblasť mimosúdneho riešenia sporov na Slovensku, napriek existujúcej právnej úprave, nie je dostatočne funkčná a za súčasného stavu nedokáže plnohodnotne naplniť svoj aplikačný potenciál v oblasti prístupu k spravodlivosti, v oblasti sociálnych vecí a rodiny a ani v oblasti mimosúdneho riešenia spotrebiteľských sporov, ktorá patrí medzi kľúčové priority v rámci európskej politiky zameranej na ochranu spotrebiteľa a presadzovania práv spotrebiteľov.

Prítomná odborná verejnosť sa zhodla na tom, že jednou z hlavných príčin tohto neuspokojivého stavu je absencia medzirezortnej stratégie rozvoja a podpory ADR na Slovensku. V zmysle záverov plynúcich z odbornej rozpravy, v záujme efektívneho a koncepčného ukotvenia celej oblasti ADR na Slovensku sa javí ako žiadúce, aby sa na tvorbe stratégie podieľali tri rezorty, a to Ministerstvo spravodlivosti SR, pod ktoré spadá mediácia vykonávaná podľa zákona č.420/2004 Z.z. o mediácii a o doplnení niektorých zákonov, mediácia vykonávaná podľa zákona č. 550/2003 Z.z. o probačných a mediačných úradníkoch; rozhodcovské konanie vykonávané podľa zákona č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní a spotrebiteľské rozhodcovské konanie vykonávané podľa zákona č. 335/2014 Z.z. o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov; rezort Ministerstva hospodárstva SR, pokiaľ ide o alternatívne riešenie spotrebiteľských sporov a Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, pokiaľ ide o mediáciu ako odbornú metódu riešenia konfliktov v oblasti sociálnych vecí a rodiny.

Projekt ADR-ESoCP financuje program EÚ Single Market Programme (SMP Consumers) 2022.

Z diskusie odborníkov ďalej vyplynuli viaceré odporúčania smerom ku koncepčným a legislatívnym zmenám vo vzťahu k ADR v oblasti prístupu k spravodlivosti, ako napr:

- Zmena charakteru zákona o mediácii z hmotnoprávneho predpisu na procesný predpis;
- Rozšírenie pôsobnosti zákona o mediácii aj na oblasť správneho práva, kde by bolo možné riešiť spory vznikajúce v rámci správnych konaní.
- Zmeny v statuse mediátora a to smerom k profilácii profesie „súdneho mediátora“ *(v záujme zachovania kontinuity s už existujúcim spôsobom a predpokladmi na zápis do registra mediátorov, ako aj s ohľadom na zvýšené požiadavky na odbornosť mediátora z hľadiska právneho, za optimálny spôsob kreovania profesie „súdneho mediátora“ sa odporúča špecializácia formou začlenenia ustanovení o „súdnom mediátorovi“ do zákona č. 382/2004 Z.z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Súdny mediátor by následne spolupracoval so súdmi, prípadne inými orgánmi verejnej moci a správy, v pozícii osoby poverenej štátom na výkon zmierovacej činnosti, teda pri výkone mediácie v konaniach pred súdmi alebo inými orgánmi verejnej moci by sa popri zákone o mediácii riadil aj pravidlami upravenými v zákone č. 382/2004 Z.z. napr. v otázkach mlčanlivosti, spolupráce so súdom, resp. iným orgánom verejnej moci a správy. Zároveň by bola vyhláškou určená odmena za výkon mediácie v pozícii súdneho mediátora, čo je predpokladom pre prípadné prizvanie mediátora do súdneho konania, resp. zaradenie trov mediácie do trov súdneho konania. Ostatná činnosť mediátora ako aj činnosť tých mediátorov, ktorí nebudú mať status „súdneho mediátora“ by ostala bezo zmien a naďalej sa riadila zákonom o mediácii);*
- Motivácia strán sporu k využitiu mediácie, napr. cez zákon č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch, napr. vo forme úľavy zo súdneho poplatku pri preukázateľnom pokuse o dosiahnutie zmiery mediáciou, zákona č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov, napr. vo forme daňového bonusu pri preukázaní mimosúdneho vyriešenia sporu mediáciou, v prípadoch už začatých súdnych konaní a pod.;
- V spotrebiteľských sporoch – priblíženie postavenia mediátora pri riešení spotrebiteľských sporov postaveniu subjektu alternatívneho riešenia sporov, najmä ohľadne zákonom uloženou povinnosťou strán poskytovať subjektu ARS súčinnosť;

- Zmeny v zákone č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok, príp. aj v zákone č. 161/2015 Z.z. Civilný mimosporový poriadok, v zmysle ktorých, by súd mal možnosť:
  - nariadiť stranám sporu, resp. účastníkom konania, aby absolvovali informatívne stretnutie u mediátora (*podobne ako môže nariadiť, aby sa ustanovili k znalcovi*);
  - určiť lehotu, prípadne aj miesto a čas na absolvovanie takéhoto informatívneho stretnutia (*ak by existovala profesia „súdneho mediátora“ bolo by to reálne*);
  - určiť lehotu na oznámenie súdu či začala v danom spore / veci mediácia, pokiaľ áno – možnosť súdu prerušiť konanie na určitú dobu (napr. 3 mesiace) na účely vykonania pokusu o dosiahnutie zmiery mediáciou;
  - jednoduchým spôsobom schváliť mediačnú dohodu a to tak vo fáze pred začatím súdneho konania (*návrat k prétorskému zmiery – činnosť súdu pred začatím konania*) ako aj počas samotného súdneho konania formou zmiery.

Pokiaľ ide o využívanie ADR metód v oblasti sociálnych vecí a rodiny, prítomní odborníci sa zhodli na tom, že v danej sfére je najviac využiteľná mediácia a to ako odborná metóda pri riešení konfliktných situácií v rodine, komunitná či interkultúrna mediácia, ale aj školská mediácia, ktorá by sa dala zaradiť pod tzv. školskú sociálnu prácu. Keďže v posledných rokoch sa pomerne intenzívne diskutuje o tzv. rodinnej mediácii prípadne o špecializácii na rodinnú mediáciu, odborná verejnosť sa zhodla na potrebe začleniť rodinnú mediáciu do oblasti sociálnych vecí.

Z diskusie odborníkov ďalej vyplynuli tieto odporúčania smerom ku koncepčným a legislatívnym zmenám vo vzťahu k ADR v oblasti sociálnych vecí a rodiny:

- zdefinovať mediáciu ako nadstavbovú odbornú činnosť pre oblasť sociálnych vecí a rodiny a to cez zmenu § 12 zákona č. 219/2014 Z.z. o sociálnej práci a o podmienkach na výkon niektorých odborných činností v oblasti sociálnych vecí a rodiny a o zmene a doplnení niektorých zákonov, s tým, že takúto nadstavbovú odbornú činnosť by mohli vykonávať mediátori registrovaní v registri mediátorov vedenom MSSR a zároveň aj sociálni pracovníci či asistenti sociálnej práce, zapísaní v Komore sociálnych pracovníkov, ktorí by však na jej vykonávanie museli získať špecifické vedomosti a zručnosti a to absolvovaním akreditovaného vzdelávacieho programu mediátor v zmysle zákona o mediácii v rozsahu 200 hodín, tak ako to aktuálne vyžaduje aj zákon o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele pri mediácii ako odbornej metóde na riešenie konfliktných vzťahov v rodine.

EDUKAČNÉ CENTRUM
Mimosúdneho Riešenia Sporov

ALTERNATÍVA
Mediačné centrum mimosúdneho riešenia sporov

- zdefinovať mediáciu aj ako sociálnu službu v zmysle zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov.

Výstupy z odbornej rozpravy budú tlmočené národným autoritám zodpovedným za rozvoj príslušnej oblasti ADR.

V Košiciach, dňa 29.09.2022

Spracovala : JUDr. Renáta Dolanská

Projekt ADR-ESoCP financuje program EÚ Single Market Programme (SMP Consumers) 2022.